

Samordning för bostadsbyggande
Fi N 2017:08

Bilaga 1 till rapport per den 1 april 2019 utifrån åtgärdstyper i avtalen avseende bostadsbyggande i Gävle, Knivsta och Uppsala, samt avsiktsförklaringen avseende bostadsbyggande i Haninge.

Överenskomna åtgärder i avtalen med kommunerna Gävle, Uppsala och Knivsta samt regionerna Gävleborg och Uppsala redovisas här i ett gemensamt sammanhang. Avsiktsförklaringen med Haninge kommun och Stockholms läns landsting (numera Region Stockholm) avseende bostadsbyggande i Haninge kommun redovisas separat i det avslutande avsnittet i denna bilaga.

Sammanfattande analys av efterlevnad per den 1 april 2019

Parterna konstaterar att planeringen för bostadsbyggande och infrastrukturåtgärder har påbörjats och fortskrider i enlighet med vad som överenskommits i avtalen och avsiktsförklaringen.

1. Bostadsbyggande – Kvantitativa aspekter

Kommunerna befinner sig i olika faser i planeringsprocesserna. Plan- och programarbeten har inletts i Knivsta och Uppsala. Cirka 200 bostäder har färdigställts i Knivsta. Se nedanstående tabell.

Kommun Bostads- åtagande	Bostäder i översiktlig planering (ÖP; FÖP, Program)	Bostäder i pågående detalj- planering	Bostäder i hittills antagna detaljplaner	Påbörjade respektive färdig- ställda bostäder	Föränd- ring från föregående år
Gävle 6 000 bostäder färdigställda senast år 2040	0	0	0	0	0
Uppsala 33 000 bostäder färdigställda senast år 2050	7 000 - 8 000 bostäder i fastställd fördjupad översikts- planering	0	0	0	0
Knivsta 15 000 bostäder färdigställda senast år 2057	Programarbete pågår för västra Knivsta, tidigare be- nämnt Nydal (ca 9 000 bostäder) och beräknas starta under året för norra Alsike (ca 6 000 bostäder)	Alsike nord etapp 2 (samråd genomfört) ca 2 000 bostäder Lötängen (tidigare Ångby) industri- område) ca 1 000 bostäder	700 bostäder i antagna detaljplaner	202 bostäder påbörjade och delvis färdig- ställda	0

Antagna detaljplaner inom influensområde för gjorda bostadsåtaganden framgår av nedanstående sammanställning.

Kommun	Detaljplan	Antal bostäder
Gävle	2018	0
Uppsala	2018	0
Knivsta	2018 Centrala Ängby	700
	Östra Gärdet	202

2. Bostadsbyggande – Kvalitativa aspekter

I syfte att säkerställa vissa kvalitéer och höga ambitioner har kommunerna i avtalen åtagit sig att ta fram detaljerade planer utifrån vad som beskrivits i de promemorior som kommunerna tog fram inför överenskommelserna om bostadsbyggande och som är bilagda dessa avtal.

Kommunerna befinner sig i olika planeringsskeden. Arbete förbereds i förstudier enligt framtagen programbeställning, pågår i arbete med framtagande av fördjupad översiktsplan eller pågår i arbete med program för detaljplaner.

3. Användandet av innovativa lösningar

Gävle kommun ska under åren 2019-2020 genomföra en förstudie för området Näringen enligt framtagen programbeställning. Ett särskilt fokusområde har avsatts för att hantera kunskap- och innovationsfrågor.

Uppsala kommun har inom planeringsarbetet för FÖP-området Bergsbrunna förslag till pilotprojekt och testbäddar. Kommunen har tagit initiativ till ett antal innovationsprogram, bland annat kunskapsinhämtning och planering för *Framtidens varulogistik*. Satsningarna ses som nödvändiga för att Bergsbrunna ska kunna bidra till ett klimatpositivt Uppsala.

I Knivsta kommun förbereds bland annat en *Förstudie för lokala energisystem* och framtagande av *Transportplan för hållbar mobilitet*. I kommunorganisationen finns dialog om andra innovativa lösningar för de två programområdena och kommunen har för avsikt att söka utvecklingsresurser för sådana insatser.

4. Infrastruktursatsningar

4.1 Nya järnvägsspår och nya stationslägen

4.1.1 Påbörjad utbyggnad av Ostkustbanan till dubbelspår och ny sträckning genom Gävle m.m.

Järnvägsplaneprocessen pågår och ställningstagande om lokalisering har tagits för ett västligt alternativ. Preliminär tidplan för det fortsatta arbetet har tagits fram där projektet är uppdelat i sträckningarna *Gävle Central – Gävle Västra* och *Gävle Västra – Kringlan*. Byggstart i enlighet med avtal, vilket förutsätter full finansiering och byggstartbeslut.

Flytt av godsbangård Gävle och triangelspår till Bergslagsbanan

Promemoria framtagen som ska ligga till grund för beställning av utredning om Gävle godsbangårds placering och utformning. Utredningen beräknas klar sommaren 2020. Linjestudie för ny dragning av Bergslagsbanan på sträckan Gävle – Valbo tas fram under år 2020. En flytt av godsbangården till Tolvforsområdet är beroende av denna studie. Avstämning av åtgärder kopplade till flytt av godsbangården som inte är finansierade sker år 2021 inför kommande Nationell plan för transportsystemet 2022-2033.

Gävle kommun ingår i samarbetsprojektet för Gävles järnvägsombyggnad, Masterplan Gävle. Arbetet med bostadsbyggande i området Näringen är direkt kopplat till arbetet med Masterplan Gävle.

4.1.2 Fyra spår mellan Uppsala och länsgränsen Uppsala/Stockholm

Trafikverket har hittills arbetat med den interna beställningen av projektet, vilket innebär att projektet lämnas över från verksamhetsområde Planering till verksamhetsområde Stora Projekt. När beställningen skett utses projektchef och arbetet med järnvägsplan påbörjas. Arbetet med att beställa järnvägsplanen pågår och projektet beräknas starta i slutet av år 2019. Planeringsskedet bedöms pågå upp till sju år. Enligt en tidig preliminär tidplan beräknas produktionen av spåren vara klar år 2034.

4.1.3 Färdigställande av nya stationslägen mellan Uppsala och länsgränsen Uppsala/Stockholm

Funktionsutredning som syftar till att utreda genomförbarhet och möjliga lösningar för utformning av pendeltågstation i Bergsbrunna i Uppsala kommun är genomförd utifrån ett grundutförande. Fortsatt utredning utöver

grundutförande (tillägg) av Bergsbrunna station kommer att genomföras på uppdrag av Uppsala kommun.

En funktionsutredning enligt ovan för Alsike station i Knivsta kommun planeras av Trafikverket.

Uppsala och Knivsta kommuner har åtagit sig att på längre sikt planera för en större samlad exploatering av markområdet på östra sidan av järnvägen på kommungränsen mellan Uppsala och Knivsta benämnd ”Nysala”. Om parterna finner att bostadsbehov och möjligheter till trafikering finns ska exploatering och stationslägen förberedas. Banvallar och andra nödvändiga förberedelser för att möjliggöra en senare etablering av stationsläge ska beaktas i arbetet med järnvägsplan. En utvärdering och avstämning om behovet av en sådan bostadsexploatering och möjligheten till ett stationsläge i ”Nysala” kommer att genomföras år 2021.

4.1.4 Åtgärder vid Uppsala station för anpassning till ytterligare två anslutande spår

En avsiktsförklaring har tecknats mellan Uppsala kommun, Region Uppsala, Jernhusen AB och Trafikverket med en gemensam målbild avseende Uppsala resecentrum. Regelbundna möten genomförs med syfte att ta fram underlag för beställning av en järnvägsplan för en lösning som möjliggör fler vändande tåg i Uppsala C. Arbeta med att ta fram trimningsåtgärder för att förbättra kapaciteten på Uppsala C på kort sikt pågår. Möten och workshops kring framtagna funktionsutredningar kopplat till Uppsala C har genomförts. Trafikverket kommer att genomföra det inledande skedet av en åtgärdsvalsstudie för att kartlägga alla planer som påverkar järnvägsprojektet. En del i arbetet med Uppsala C är att utreda om behovet av vändspår norr om Uppsala kan samordnas med en ny depå, som Region Uppsala har behov av.

4.2 Kapacitetsstark kollektivtrafik - Ultunalänken – Spårväg mellan Bergsbrunna och södra staden i Uppsala kommun

Åtagandet är gemensamt för Uppsala kommun och Region Uppsala och avser färdigställande av kapacitetsstark kollektivtrafik mellan Bergsbrunna och Södra staden. Kommunen har tillsammans med regionen bildat en gemensam organisation för genomförandet av projekt Uppsala spårvägs första fas. Detta projekt avser ett helt spårvägssystem, varav Ultunalänken är en del.

Projektdirektiv har antagits av kommunstyrelsen och kommer att antas av regionstyrelsen. Projekt mål har tagits fram innefattande att ta fram tillräckligt med underlag så att kommunen och regionen kan ta fram ett genomförandebeslut till år 2021, att före denna tidpunkt fastställa viktiga för projektet viktiga förutsättningar, att under perioden 2019-2021 initiera samtliga detaljplaner och tillståndsprocesser för projektet och att påbörja kommunikationsprocessen med allmänhet, marknaden och övriga intressenter.

Samordnaren/särskilde utredaren har i slutredovisningen av *Utredningen för att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande* (N 2016:G) föreslagit att ”regeringen reserverar 900 miljoner kronor för stadsmiljöavtal för en kapacitetsstark kollektivtrafiklänk, Ultunalänken, mellan områdena Bergsbrunna och Södra staden i Uppsala”.

Regeringen beslutade i juni 2018 att uppdraga åt Trafikverket att verka för att ingå avtal med Uppsala kommun och eventuellt andra berörda aktörer om statlig medfinansiering för byggnation av Ultunalänken (N2018/03942/SPN). Beslutet är i linje med avtalet avseende bostadsbyggande i Uppsala och förslaget i slutredovisningen från *Utredningen för att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande*.

4.3 Utbyggnad trafikplatser som tagits upp som åtgärder i avtalen

Gävle

Väganslutning vid trafikplatsen vid E4 för anslutning av nytt logistik- och verksamhetsområde i Tolvforsskogen ingår i projektet Ostkustbanans utbyggnad i Nationell plan för Transportsystemet 2018-2029. Väganslutningen behövs för att befintliga verksamheter i området Näringen ska kunna flytta till det nya logistik- och verksamhetsområdet i Tolvforsskogen. Detta är i sin tur en förutsättning för att bostadsbyggande på området Näringen ska komma till stånd. Gävle kommun har behov av att påbörja ombyggnaden av trafikplatsen Gävle Norra så tidigt som möjligt, dels utifrån kommunens generella behov av ny verksamhetsmark, dels för stadsomvandlingen av området Näringen. Därför har ett arbete med Trafikverket initierats med dialog om finansiering och framtagande av avtal angående planläggningsprocessen för väganslutning till trafikplats Gävle Norra. Planerat genomförande av vägplanen är start under år 2019 och planen beräknas vara klar för fastställelse under år 2022.

Uppsala

Åtgärden avser färdigställande av trafikplats för anslutning av Bergsbrunna till E4:an. Trafikplatsen finansieras av Uppsala kommun eller Region Uppsala.

Dialog om tidsplanen har påbörjats med Trafikverket enligt Uppsala kommun. Avstämning sker år 2021 för att trafikplatsen ska kunna läggas in som en del i Trafikverkets genomförande av kommande planer. I övrigt har arbetet inte påbörjats.

Knivsta

Åtgärden avser färdigställande av trafikplats för anslutning till E4:an. Trafikplatsen ska försörja Alsike och på längre sikt "Nysala" till väg E4. Trafikplatsen bedöms behövas när befolkningen ökar. Trafikplatsen finansieras av Knivsta kommun eller Region Uppsala. Avstämning sker år 2021 för att trafikplatsen ska kunna läggas in som en del i Trafikverkets genomförande av kommande planer.

Trafikplatsen ingår i det Knivsta kommun avser behandla i en kommuntäckande *Transportplan för hållbar mobilitet*. Dialog och planering har ännu inte inletts.

4.4 Frågor som rör kollektivtrafik samt gång-och cykel

Regionerna som ingått avtalen ifråga har åtagit sig att tillse att det finns god kollektivtrafikförsörjning av de nya bostadsområdena. Avseende dessa åtaganden rapporterar regionerna att "detta kommer att bli en del av kommande års arbeten med de trafikplaner som tas fram årligen utifrån arbetet med det regionala trafikförsörjningsprogrammet".

Regionerna har även åtagit sig att tillse att det finns erforderliga medel i länsplanerna för regional transportinfrastruktur för att skapa god tillgänglighet med gång- och cykelvägar i de nya bostadsområdena. Region Uppsala har för att angöra de nya bostadsområdena med gång och cykelvägar avsatt 350 miljoner kronor i *Länsplan för regional transportinfrastruktur i Uppsala län 2018-2029*. Region Gävleborg har med frågan i planeringen inför kommande länsplan och inför omprövningen av planen år 2022.

Knivsta kommun, Region Uppsala och *Samordning för bostadsbyggande* har inlett ett arbete med syftet att gemensamt bidra till att ta fram en kommunövergripande transportplan med fördjupning i Västra Knivsta och Alsike.

4.5 Avsiktsförklaring avseende bostadsbyggande i Hemfosa i Haninge kommun

En avsiktsförklaring har ingåtts mellan Haninge kommun, Region Stockholm (tidigare Stockholms läns landsting) och staten genom Samordnaren. Avsiktsförklaringen syftar till att reglera en gemensam avsikt och fortsatt arbete för att möjliggöra en större samlad exploatering med hållbart byggande i Hemfosa.

Kommunstyrelsen i Haninge kommun har i juni 2018 beslutat om uppdrag att förbereda inför fortsatt planering av Hemfosa. Förberedelserna omfattar omvärlds- och trendspaning, kartläggning och analys av befintliga resurser, kompetenser och kunskapsunderlag. Förberedelserna inför fortsatt planering ska kopplas till aktualitetsprövningen av gällande översiktsplan, övriga kommunala styrdokument, den statliga infrastruktur planeringen och RUF 2050, Regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Utifrån kommunstyrelsens uppdrag har en intern arbetsgrupp tillsatts med deltagare från kommunstyrelseförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen för att arbeta med förberedelserna. Kommunikationsplan har upprättats med syfte att bidra till att öka kunskapen om och intresset för projektet. Arbetsgruppen har även genomfört en intern workshop med deltagare från politik, förvaltningar och bolag för att förankra och utveckla visionen för Hemfosa.

Enligt avsiktsförklaringen ska Trafikverket i samarbete med berörda parter, Haninge kommun och Region Stockholm, ta fram en åtgärdsvalsstudie som klargör vilka infrastrukturåtgärder som behövs för att möjliggöra behovet av bostadsexploateringar i områden längs Nynäsbanan. Åtgärdsvalsstudien förväntades vid avsiktsförklaringens upprättande vara klar inför avstämningen senare under år 2019 inför revideringen av länsplanen för transportinfrastruktur år 2020.

Trafikverket har påbörjat dialogen med parterna och genomfört ett startmöte i mars 2019. Trafikverket har föreslagit för parterna Haninge

kommun och Region Stockholm att ta ett helhetsgrepp kring bostads-exploatering längs Nynäsbanan och ge underlag för att bedöma om föreslagna infrastruktur- och trafikåtgärder är samhällsekonomiskt effektiva eller om de i övrigt kan motiveras genom den samhällsnytta som det möjliggjorda bostadsbyggandet innebär. Trafikverket har genom länstransportplanen också i uppdrag att utreda infrastrukturåtgärder kopplat till bostadsexploatering i Tungelsta i Haninge kommun och vill därför inkludera även detta i studien.

Trafikverket har satt ihop en intern projektorganisation och kommer efter startmötet i samarbete med parterna att färdigställa projektspecifikation och påbörja upphandling av konsultstöd.

Region Stockholm har åtagit sig att delta i åtgärdsvalsstudien som leds av Trafikverket. Region Stockholm deltar även i pågående åtgärdsvalsstudier för bl.a. väg 73 samt pendeltåg och ser behov av att dessa samordnas då föreslagen bostadsexploatering påverkar dessa. Region Stockholm ser att en behovsbedömning av eventuellt ytterligare delobjekt att studera bör utföras. Detta för att få en helhetssyn av investeringsbehov i andra delar av systemet på grund av föreslagen bostadsexploatering, utöver de åtgärder som behövs i direkt anslutning till föreslagna bostadsexploateringar. Detta bör enligt Region Stockholm hanteras inom detta uppdrag.